

ANDEN DEL : 1945 - 1989

5.0 1945 - 60

Ligesom 1. Verdenskrig satte også 2. Verdenskrig skub i al ting. Det skyldes næppe, at menneskene pludselig bliver mere opfindsomme, men snarere, at omkostningerne under disse forhold ikke spiller nogen rolle, blot opfindelserne fører til brugbare resultater. Naturligvis er der en grænse, og her kan man tage fremstillingen af atombomben som eksempel. Jeg kom engang til at snakke med prof. Bengt Strømgren herom, og han sagde blot: "Ja, havde det kostet 10 gange så meget, havde det ikke kunnet lade sig gøre!". Nu lykkedes det imidlertid at holde udgifterne nede, og dermed havde man skabt baggrunden for den fredelige udnyttelse af atomenergien - en af tidens vigtigste landvindinger. At atomkraftværkerne ret hurtigt blev uglest af befolkningen, ja, det er en helt anden sag, som jeg vender tilbage til senere.

Andre områder, der også havde deres rod i krigen, fik derimod lov til at udvikle sig ubegrænset: Amerikanerne fløj over Atlanten med deres store bombefly; det har ført til passagerfly, der ligeledes flyver lange strækninger uden mellemlandinger. Tyskernes raketter, der sendte V1- og V2- bomber mod London, er blevet til kæmperaketter, som kan sende atombomber over Atlanten og sågar rumkapsler til månen. Elektronikken, der var primitiv under krigen, styrer nu verden ved hjælp af computere og robotter, o.s.v. Men jeg foregriber begivenhedernes gang og vender derfor tilbage til min egen tilværelse.

Det første år efter krigen fortaber sig i tågen - på golf-banen! En ven lokkede mig derud, og jeg opdagede hurtigt, at det var sagen. Som jeg tidligere har omtalt, er det så svært at ramme den lille, rådne bold rigtigt, at alle tanker fortrænges, og det var netop, hvad jeg havde brug for. Jeg gik i timevis derude alene, og dette, kombineret med Karens omhyggelige pleje, bragte mig atter på fode, så jeg kunne genoptage mit arbejde på universitetet.

Her fik vi i sept. 1946 et nyt islæt af studerende. De norske universiteter havde næsten ikke fungeret under den tyske besættelse, og nu manglede man kapacitet til bl.a. at uddanne de mange læger, der var brug for. Danmark havde derfor accepteret at modtage en stor gruppe stud. med.'er både i København og Århus. Jeg kom til at undervise disse nordmænd i laboratoriet og opdagede snart, at deres største problem var at finde et ordentligt sted at bo. En af dem, Per Bakke (fra Bergen), havde kun mid-

lertidigt ophold hos en ven af familien, og da vi jo havde god plads, tilbød jeg ham et værelse. Den aften han kom, havde han en ven med til at bære kufferterne (hm!), og det viste sig hurtigt, at denne ven, Kalle Hovind (fra Oslo), også var stærkt interesseret i et værelse. Han accepterede gladeligt det kælderrum, hvor sprængstofferne havde været - der var i mellemtiden lagt trægulv. Her boede han i 5 år og flyttede først, da vi havde holdt hans bryllup.

Også en tredje nordmand, Roar Grahl-Madsen (fra Bergen), måtte vi tage os af, da vennerne mente, at han absolut måtte "redde" fra en pige, de ikke kunne lide, og så var vi 10 daglige mennesker i det hus, jeg fik bygget til mor og mig: Os selv, 3 nordmænd, 4 børn og en barnepige! (Nå, Roar blev nu ikke så længe, idet han flyttede ind til min svigermor, som havde god plads, da svigerfar var død, mens vi var borte).

Før og under krigen kunne man kun tage 1. del af lægestudiet i Århus, og måtte til København for at få 2. del, men nu blev studiet fuldt udbygget her, så nordmændene kunne blive til den bitre ende. Per nåede dog aldrig så langt. Han fik en cancer-sygdom og døde (i Norge) i en alder af 24 år (faderen var prof. i radiologi!). Kalle og Roar blev derimod færdige som læger, giftede sig med danske piger og endte som overlæger i henholdsvis Oslo og Kjellerup.

Vinteren 1946-47 blev på mange måder en katastrofe. Det blev den koldeste vinter, jeg har oplevet, skønt temperaturen slet ikke nåede ned i nærheden af det, den var i de 3 krigsvintre, 40, 41 og 42, men den begyndte meget tidligt - først i november - og så blev den ved, blev ved, blev ved med 3-6 graders frost og blæst næsten til 1. maj!

Ja, det var selvfølgelig ikke så rart, men man kunne vel blot holde kulden fra livet ved at fyre noget mere? Nej, det var netop det, man ikke kunne! Allerede ved juletid frøs vandene til, og kulskibene fra England sad fast i isen i Skagerak og Kattegat!! Koks var rationeret (oliefyre eksisterede ikke dengang), og forventningen om, at der ved juletid blev frigivet flere koksmærker, blev ikke opfyldt. Al den udenlandske brændsel, som kom til landet, blev brugt i industrien og i offentlige bygninger, og til privat opvarmning var der ikke en snus, bortset fra nogle få kg kul til at holde ilden om natten. Det bevirkede, at i mange store udlejningsejendomme fik beboerne i begyndelsen af februar at vide, at nu blev der ikke fyret mere den vinter!

For os var det særligt katastrofalt, idet Mads (2½ år) blev alvorligt syg, og vi skulle derfor have varme i huset. Jeg købte briketter og våde tørv, og da de slap op, fyldte jeg garagen, der ligger inde i huset, med halmballer! Halmen brændte udmærket, men dagen igennem måtte man hvert 20. minut fylde centralkedlen med halm for at få 17-18 grader i

stuerne. Den sidste del af vinteren blev imidlertid reddet, ved at det lykkedes mig at organisere ca. 20 hl koks!! En sen eftermiddag engang i marts holdt der en lastvogn på Lerbækvej næsten uden for vort hus, og chaufføren spurgte mig om vej til en adresse, som jeg selvfølgelig ikke kendte. Men han kunne jo læsse sine koks af hos os, hvilket han så gjorde, fik sine penge og forsvandt. Få dage senere havde Aarhus Stiftstidende en stor artikel på forsiden om de mange koks, der var stjålet på Kommunens brændsellager, og med navnene på en række kendte Risskov-borgere, som havde aftaget koksene - men ikke et ord om os! Det havde været halvmørkt, og chaufføren havde næppe anet, hvem han solgte sine koks til.

Den 3.-4. maj slog vejret pludseligt om fra isnende kulde til 20-25 graders varme, og så fulgte den tørreste sommer i mands minde. Et besynderligt år meteorologisk set!

Men der skete mange andre mærkelige ting i den periode, deriblandt det såkaldte retsopgør. I den forbindelse mindedes jeg dengang en short-story, som far havde læst højt for os som børn. Den stammer fra Sven Grundtvigs samling af danske folkeeventyr og lød omtrent sådan:

Bonden kommer ridende til byen, og da han passerer justitsrådets villa, står justitsråden i vinduet og råber ham an. Der følger nu en kort ordveksling:

Justitsråden: "Go'mor'en Kristian Pedersen. Er der noget nyt ude fra jer?"

Kristian Pedersen: "Næh, hr. justitsråd, alt er såmænd ved det gamle. De små tyve hænger man, og de store ta'er man hatten af for!", hvorefter han ærbødigt tog hatten af og red videre!

Jeg var ikke skuffet over dette retsopgør - jeg havde ikke ventet andet - men andre modstandsfolk blev dybt deprimerede, og mange af dem tog deres eget liv i skuffelse over, at de øjensynligt havde kæmpet forgæves. Min kongstanke havde været, at man anbragte alle samarbejdspolitikere i Horserød-lejren, indtil det første folketingsvalg var afholdt, så man var sikker på, at de mest kompromitterede i hvert fald ikke optrådte på tinge med det samme, men det var naturligvis en utopi.

Jeg holdt mig som nævnt væk fra de foreninger, modstandsfolk dannede efter krigen - bortset fra én: "Gedestalden", opkaldt efter en stue i Frøslev (se s.69). Fra 44 til 45 havde der passeret ca. 30 mand igennem denne stue, og vi besluttede at mødes til en "gedefest" een gang om året. Det førte bl.a. til en tur gennem Tyskland (1947), da festen det år skulle holdes

i Paris! Det var deprimerende at se en storby som Hamburg totalt ødelagt (brand- og sprængbomber) og byerne ved Rhinen jævnet med jorden (artilleri). Paris var derimod - tilsyneladende - uskadt!

I 1950 kørte vi atter gennem Tyskland, denne gang på motorcykel på vej til EM i bridge i England. I nærheden af Bremen brød maskinen sammen - naturligvis pinselørdag! - og det tvang os til at blive en hel uge i denne by. Skønt det nu var 5 år siden, at krigen var hørt op, var Bremen stadig en spøgelsesby, idet hele bykernen bestod af udbrændte huse. Kun den gamle politistation var uskadt, og her residerede den amerikanske kommandant, som skaffede os et sted at bo (det engelske sømandshjem!). Men hvor fik vi penge fra til at betale ophold og reparation af motorcyklen? I Danmark kunne man stadig ikke købe tyske mark, men det viste sig hurtigt, at her kunne man købe alle de mark, man ønskede, blot man havde en eller anden form for udenlandsk valuta. Ja sådan er der så meget.

På det politiske plan skete der i disse år noget sensationelt: I 1953 fik man med nød og næppe gennemført en revision af Grundloven (et tidligere forslag var blevet nedstemt). De vigtigste ændringer var:

1. Prinsesse Margrethe kunne nu overtage tronen efter sin far. Det var sikkert dette punkt, der "solgte" loven, så man ved folkeafstemningen lige netop kom over de nødvendige 45% ja-stemmer.
2. Landstinget blev afskaffet, og om det var godt, kan der siges meget både pro et contra.
  - a. Det gav bedre mulighed for hurtigt at gennemføre nødvendige love, men desværre også love, som ikke var ordentligt gennemarbejdet (eksempler herpå er legio!).
  - b. Med landstinget mistede regeringen et konservativt - d.v.s. bevarende - organ, der faktisk var værdifuldt, da det langt fra er alle nyskabelser, som kan betegnes som fremskridt.
  - c. Det førte ikke til nogen "personale-besparelse", da den gamle rigsdags to kamre tilsammen naturligvis også havde 175 medlemmer!

I øvrigt var der ikke meget nyt i den reviderede grundlov, og der står f.eks. ikke et ord om de politiske partier og deres partidisciplin, skønt dette er helt afgørende for de beslutninger, der tages i den daglige politik. Derimod står der stadig, at medlemmerne kun er bundet af deres overbevisning, og det er derfor en fantastisk desavouering af grundloven, når man af

og til kan høre folketingets formand sige: "I denne sag kan medlemmerne stemme efter deres overbevisning!!", hvilket jo betyder, at det kan de ikke i alle de andre sager!

I 1954 skete der noget, som fik en afgørende betydning for resten af min tilværelse: Man besluttede at oprette et naturvidenskabeligt fakultet i Århus!

Hidtil havde Hakon Lund og hans professor-kollega i fysik været medlemmer af det lægevidenskabelige fakultet med den ene opgave - bortset fra forskningen - at undervise de medicinske studerende i et ret elementært pensum, men nu skulle der undervises på et langt højere niveau, og det krævede ikke blot flere professorer til at dække de mange discipliner inden for fagene og flere amanuenser (den ny betegnelse for videnskabelige assistenter) til en omfattende undervisning, men også mere plads til de mange nye mennesker d.v.s. nye bygninger. Alle disse ting beslaglagde næsten al vor tid i resten af 50'erne, men inden jeg går ind herpå, vil jeg skrive lidt om "det røde værelse":

Århus Universitets hovedbygning blev opført under krigen, blev stærkt beskadiget ved R.A.F.'s bombardement i 1944, og først i slutningen af 40'erne kunne den tages i brug. Der blev indrettet en stor kantine, som var beregnet til både lærere og studenter, men allerede i begyndelsen af 50'erne var der kommet så mange studerende, at lærerne bogstaveligt talt blev trængt op i en krog. Det førte til, at de fik indrettet et stort værelse ved siden af aulaen til lærer-frokost-stue - væggene var stærkt røde, deraf navnet - og her spiste jeg min frokost i flere år. Hidtil havde jeg faktisk kun haft kontakt med naturvidenskabsmænd, men nu fik jeg dagligt en hyggelig sludder med jurister, økonomer, humanister og teologer, og det var såre lærerigt. Jeg husker især prof. dr. økon. Jørgen Pedersen, som jeg havde mange diskussioner med, naturligvis om den økonomiske politik. Hver gang der opstår et økonomisk problem, som regeringen truer med at gribe ind overfor, hører jeg stadig Jørgen Pedersens evige omkvæd: "Så la' dog være, det gør det blot meget værre!", en replik, som jeg iøvrigt har hørt andre kloge mennesker bruge. Men regeringen lytter kun sjældent. Den skal jo vise sin "handlekraft"!

Desværre holdt mine frokoster på det røde værelse op i forbindelse med vort byggeri, og derved mistede jeg kontakter, som jeg sidenhen savnede meget.

Og så til noget helt andet:

5.1 Familieliv i Risskov

Når man har 4 børn, hvoraf den ældste er præcis 7 år ældre end den yngste (begge født d. 12/8!) har man en børneflok, hvis ve og vel i høj grad er afhængig af, hvordan den ældste er. Og her var Lida fantastisk. Hun styrede flokken langt bedre, end vi andre kunne (barnepigens blev afskaffet i 1952), og da hun på alle måder var et præmiebarn, fungerede hun som et glimrende eksempel for de små. Der blev i disse år skabt et sammenhold, som varer ved den dag i dag, og som gjorde os 6 til en virkelig familie, d.v.s. et sted, hvor man altid kan komme med sine problemer og være sikker på at få råd og hjælp. En familie danner sine egne konventioner og love, og jeg advarede børnene mod den lille grå eminence "man": Gør ikke, som man gør, men som vi plejer at gøre!! (Lida skulle som 12-13 årig på skoleudvekslingstur til Skotland, og til afsked sagde jeg blot: "Opfør dig som du plejer!").

Familiemedlemmer får let fælles interesser, og i vort tilfælde blev det først og fremmest musikken. Folk spurgte ofte, om vore børn var musikalske, og jeg svarede altid: "Det véd jeg ikke, men hvis de ikke er det, skal jeg nok gøre dem det!". Det lyder måske noget storsnudet, men musikalitet er - som så meget andet - i høj grad et spørgsmål om opdragelse, og selv om de medfødte evner er små, kan man udmærket lære at spille og at glæde sig over god musik.

Jeg lod ofte radioen eller grammofonen spille klassisk musik eller spillede selv på klaveret, men ofte var børnene ikke til stede, og det værdifuldeste hjælpemiddel til at lære musikkulturen at kende, var nok vor båndoptager. På den indspillede vi alt, hvad vi kunne få fat på (både kammermusik, koncerter, symfonier og god jazz!), og da den var forbundet med højtalere på værelserne, kunne børnene høre musik, mens de læste lektier. (Båndoptageren er iøvrigt et eksempel på den hurtige udvikling efter krigen: I begyndelsen var "båndet" en ståltråd (der ofte sprang!), så blev det til klodsede maskiner med små eller store spoler, og på mindre end 20 år nåede man frem til vor tids elegante apparater, som fodres med kassetter).

Resultatet blev da også, at de 3 ældste gik i gang med hver sit instrument (klaver, cello og violin). Især Peter (cello) og Mads (violin) blev meget dygtige, og da de heldigvis - ligesom jeg selv - undgik at blive professionelle, fik de derigennem kammermusikken som en livslang hobby. Herhjemme nåede vi - alene eller sammen med andre - at spille hoved-

parten af de smukke værker, der blev skrevet i det 19. årh. med Schuberts strygekvintet i C-dur op.163, det skønneste af dem alle, som højdepunktet.

Ud over musikken var der også en anden ting, som familien kunne samles om, nemlig kortspil. Det begyndte med diverse børnespil og endte via rommy og hjerterfri med kontraktbridge! Da børnene var blevet store nok dertil (d.v.s. 12-13 år), gennemførte vi i flere år at spille ca. 1 times bridge efter middag på de dage, hvor vi ikke skulle ud, og det var ikke "spil for at vinde", men effektiv undervisning. Det bevirkede, at de 3 ældste fik nok en hobby (Ulla nåede aldrig rigtig at komme med), og især Lida blev så dygtig, at hun senere deltog i turneringer på allerhøjeste plan.

I den forbindelse er det heller ikke uvæsentligt at nævne, at der i 1953 blev optaget en ung stud. med. på 21 år, Johannes Hulgaard (kaldet Johs), på Blichers hold. Han var allerede da en fremragende bridgespiller, og bl.a. introducerede han meldesystemet Acol her i Århus, et system, som jeg senere lærte børnene. På træningsaftener hjemme hos os lærte han familien at kende, deriblandt Lida, og da han opdagede, at hun virkelig kunne spille bridge, fik han hende til at deltage i DM-turneringen for mix-par (1956), hvor de nåede en flot andenplads.

Det førte til kontakt også uden for spillebordet, og i efteråret 1957 blev Lida gravid! Hun gik i 3. G på Aarhus Kathedralskole og sin studentereksamen skulle hun da have, men hvordan? Der var ganske vist få år før en ugift skoleleder, der havde haft mod til at føde et barn uden at gifte sig, og det havde rejst en voldsom debat, men den officielle sex-moral var stadigvæk den, at hvis en ung pige "kom i ulykke", var det tys, tys og ud! Det fik jeg tydeligt indtryk af, da jeg kontaktede lederen af byens 2-årige studenterkursus for at spørge, om Lida evt. kunne tage eksamen på det kursus, men omgående blev afvist, da han blev klar over, at det drejede sig om en gravid pige.

Men så besluttede jeg at tage tyren ved hornene og gik op til Kathedralskolens rektor, Aage Berthelsen, som jeg kendte fra studietiden (vi havde spillet strygekvartet sammen). Det var første dag i efterårsferien, og jeg kom ind i en stue under istandsættelse. Der var dog en ledig sofa, hvor vi satte os, og uden noget omsvøb startede jeg med at sige: "Ja, jeg vil blot fortælle rektor, at Lida bliver gift på fredag!". Berthelsen sad et øjeblik, men der gik ikke 10 sekunder før han sagde: "Og hvad så?!" Han mente, at Lida roligt kunne fortsætte i skolen, så længe hun magtede det!! Imponerende i 1957.

Barnet blev født i slutningen af marts, og det hele gik så glat, at Lida sagtens kunne have taget studentereksamen sammen med de andre. Men så optrådte der en snerpet professorinde, som var medlem af forældrerådet, og hun fik gennemført, at Lida skulle op til sygeeksamen efter sommerferien.

Der måtte dog være grænser for, hvad man kunne tillade sig! Men Lida blev da student - og 7 år senere cand. jur. efter at have født 4 sønner, den sidste mellem de skriftlige og mundtlige eksaminationer ved den afsluttende eksamen!

Økonomien er et stridspunkt i mange familier, men ikke hos os. Fra første færd var der ikke meget at slå til Søren med, og på et ret tidligt tidspunkt overlod jeg derfor alle pengene til Karen. Hun viste sig at være en glimrende økonom. Da hun kendte alle de faste udgifter, vidste hun, hvad hun kunne bruge til den daglige husførelse, og her levede hun fuldt ud op til mr. Micawbers kloge ord i David Copperfield (Ch. Dickens): "Hvis en mand tjener 20 pund om året og bruger 19 pund, 19sh og 6p, får han en lykkelig tilværelse, men bruger han 20 pund og 1p, bliver han bundulykkelig". (Den lotteri-seddel, som jeg havde anskaffet i 1936 (se s.36), brød Karen sig ikke om. Hun havde i sit barndomshjem oplevet de bryderier, som fornyelsen af en del lotterisedler havde skabt, og bad mig derfor om at lade sedlen gå. Det gjorde jeg så, men siden har jeg omhyggeligt fulgt dens skæbne. I løbet af de godt 50 år er den kommet ud 2 gange med mindste gevinst!! Tænk hvad vi har sparet ved ikke at spille i klasselotteriet!)

Skønt indtægterne var små, stiftede vi - næsten - aldrig gæld. Undtagelsen var, da vi i 1951 købte vor første bil: En B.S.A. 1933 med automatgear! (nye biler var ikke på markedet endnu). Rusten, men dejlig syntes vi (en vittig sjæl døbte den "Grauballemandens barnevogn"), og på det tidspunkt var det begyndt at lysne, da nordmændene og barnepigen var væk, og Karen havde fået job som lægesekretær hos dr. Jøker, som hun havde arbejdet sammen med i Sverige.

I 1958 skete så det mærkelige, at min løn pludselig steg med 20-25%!! og her viste Karen sig igen uvurderlig: Hun sparede stadig på skillingen - d.v.s. vi satte ikke vor daglige levedod i vejret - for derved fik hun råd til at lade daleren gå d.v.s. hun kunne fremover støtte drengene under deres universitetsstudier og hjælpe Ulla til at blive fotograf, vi kunne få ny bil o.s.v. Dette var fuldstændig i tråd med min egen indstilling: "Man får kun en - økonomisk set - lykkelig tilværelse, hvis man kan sikre sig, at man har råd til dét, man virkelig ønsker sig, og kan lade være med at ønske sig det, som man véd, man ikke får råd til!".

5.0 (fortsat)

Da det naturvidenskabelige fakultet startede, var matematikken allerede kommet til Århus, etableret under det økonomiske fakultet, og et mindre matematisk institut var bygget i forbindelse med fysik-kemi-bygningen. Man behøvede derfor kun at ansætte en professor i astronomi for at kunne påbegynde undervisningen til Forprøven, og i 1956 modtog vi det første hold stud.scient.er. Det betød, at vi i 1958 kunne forvente studerende til Lærerprøven, og i den anledning blev jeg udnævnt til lektor med den opgave at varetage denne undervisning og tilrettelægge et kursus i undervisningsforsøg. Samtidigt blev jeg udnævnt til amanuensis 1 (der var 2 lønklasser for amanuenser), og det førte til ovenfor nævnte lønstigning. For at kunne dække alle de s.33 nævnte discipliner, hvilket var nødvendigt a.h.t. Fagprøve-studiet, måtte der ansættes 3-4 nye professorer (Hakon Lund og hans medarbejdere var alle organikere), og til dem skulle der skaffes lokaler m.m.m. Vi måtte derfor i gang med at bygge.

Bygningen af et nyt Kemisk Institut blev i disse år en stor opgave for mig og mine kolleger Langvad og Berg (vi var nu 6 amanuenser). På det første møde, vi havde med arkitekten og ingeniøren, som skulle lede arbejdet, var jeg fræk nok til at sige, at vi betragtede dem som de håndværkere, der skulle skabe det, som vi havde brug for, og det accepterede de! (Dette princip burde iøvrigt gælde for alt byggeri; så ville man få mange flere velegnede bygninger. Det er for sent at påpege fejlene, når huset er afleveret).

Arkitekten og jeg tog på studierejser til Sverige (Uppsala) og England (Cambridge og London), hvor man for nylig havde opført laboratoriebygninger, og herfra hjembragte vi flere gode idéer, som blev indarbejdet i projektet, men nu skulle jeg og mine kolleger altså være med til at diskutere de mange, mange detaljer, som et hus til 10 mill. kr. indeholder, og det var ikke det bare sjov. Et vigtigt problem var f.eks. at afgøre, i hvor høj grad man kunne anvende nogle af de mange plastikstoffer, der var kommet frem efter krigen. Hvilke gulv- og hvilke bord-belægninger skulle vi vælge, og hvad med stinkskebe og afløb? For at undgå fejltagelser, der kunne blive katastrofale, indrettede vi et prøvelaboratorium, hvor en række materialer blev udsat for ekstrem behandling med stærke syrer, organiske opløsningsmidler, kogende vand etc., og nåede derved frem til, at plastik kun var velegnet til afløb og vandløse, men her til gengæld særdeles velegnet. (En dag gik det pludselig op for mig, at én af mine fantasier fra

fængslet faktisk var blevet til virkelighed! (se s.54). De 10 mill. var ganske vist ikke til mig selv - men alligevel!).

Byggeriet varede fra 1957 til 1961, men allerede omkring september 1960 var man så langt, at vi kunne påbegynde indflytningen. I den forbindelse opstod der imidlertid et problem, som satte sindene i kog og som medfører, at jeg atter må foregribe begivenhedernes gang.

5.2 Universitetspolitik

I det nye hus ville der blive 4 professorer incl. Hakon Lund, og kort før indflytningen kom denne ind til Langvad og mig og sagde, at nu skulle vi jo "tilforordnes en af de 4 professorer"! Vi forstod ikke et kuk, og da Lund ikke kunne gøre nærmere rede for, hvad meningen var, fór jeg over på universitetskontoret og fik fat i Århus Universitets Statutter. Skønt jeg havde været ansat her i 27 år havde jeg aldrig set disse statutter, og ved at studere dem opdagede jeg, at jeg ikke eksisterede! Der stod en del om professorer og senere noget om lærere, hvilket tydeligt viste sig også at være professorer, og så var der noget om andre medarbejdere, såsom portnere, betjente, kontordamer etc., men ikke et ord om amanuenser! Jeg sammenkaldte hurtigt alle mine kolleger i fysik, kemi og matematik til et møde og forelagde dem sagen (de andre fag ville snart få de samme problemer).

Hvad var meningen? Skulle 3 ret unge mennesker (alle omkr. 40 år) + Hakon Lund være enerådende i vort nye hus? Var vi ikke ligeså gode lærere, som de var? (forelæsninger, som er den eneste undervisning, professorerne varetager, er i virkeligheden en dårlig form for undervisning!). Alle var naturligvis enige, og det førte til en lang række møder med professorerne, hvor man diskuterede sagen. Det hele var imidlertid ved at drukne i lutter velvilje og klap på skuldrene: Det var jo så rigtigt, hvad vi sagde, og selvfølgelig skulle vi være med til alt, hvad der foregik, men, men, men ifølge statutterne kunne der jo ikke laves noget officielt, og det var jo dem, der var forpligtet til at styre. Men pludseligt en dag gav den ældste af de 3 efter for presset (det var sædvanligvis ham, der førte ordet), og det resulterede i følgende styreform på Kemisk Institut:

1. Instituttets øverste myndighed er Institutrådet, hvori alle fastansatte ved instituttet + alle fagstuderende har sæde!
2. Instituttet ledes af en bestyrelse bestående af 4 professorer + 4 amanuenser valgt af institutrådet!

3. Bestyrelsen vælger et af sine medlemmer til Bestyrer, som repræsenterer instituttet udadtil!

Dette var hovedpunkterne, men den kunne naturligvis kun træde i kraft, hvis Universitetets rektor godkendte den (og det troede professorerne ikke ville ske!). Men til alles forbløffelse godkendte rektor styreformen på den betingelse, at instituttets bestyrer altid skulle være en af professorerne.

Det var en sensation, ja, en revolution, da det var første gang det lykkedes delvis at bryde professorvældet ved et europæisk universitet! Jeg skriver delvis, fordi professorerne kunne stadig gennemføre, hvad de var enige om (bestyrerens stemme tæller dobbelt), men til gengæld kunne amanuenserne modsætte sig en sag, hvis blot en af professorerne også var imod. Ordningen kom derved til at fungere som en støtte til Hakon Lund, der i en 4-mands bestyrelse ville være hjælpeløs over for de 3 nye. Teoretisk kunne institutrådet omstøde en bestyrelses-beslutning, men det skete aldrig, og det er mit indtryk, at styreformen stort set fungerede til alles tilfredshed.

En dag kom prof. i tysk Heinrich Bach over til mig på det gamle institut. Han ville gerne vide, hvad en amanuensis var for noget, hvilke pligter og rettigheder han havde o.lign. Jeg forklarede ham disse ting, så godt jeg nu kunne, og nogen tid efter hørte jeg, at Bach havde fået en amanuensis.

Det var den første som optrådte i hovedbygningen, men de andre professorer derovre kunne også tysk og mente "so ein Ding muss ich auch haben". Det betød, at i løbet af få år var der amanuenser i praktisk taget alle juridiske, økonomiske, humanistiske og teologiske fag, og alle disse amanuenser opdagede snart deres retsløse stilling. Man nedsatte et udvalg, og indbød fysikeren Olaf Pedersen og mig til at deltage i møderne. Her drøftede man bl.a. stiftelsen af en amanuensisforening, men på vej til et af disse møder, slog det mig pludseligt, at det måtte være mere hensigtsmæssigt at oprette et amanuensisråd, analogt med studenterrådet! Det blev omgående accepteret, og på et møde, hvortil alle universitetets amanuenser var indbudt, blev der valgt et råd på 7 medlemmer, deriblandt mig selv. Vi førte igennem lang tid forhandlinger med Konsistorium, men blev faktisk pure afvist. Det var som om professorerne mente, at de var ansat, som ministeriets forlængede arm, til at varetage hvert sit område, så dem var der ingen, der kunne eller ville røre, og øjensynligt ud fra samme synspunkt var de forbavsende passive i de videre drøftelser på landsplan.

Resultatet, den nye styrelseslov for universiteter og højere læreanstalter, må derfor være kommet som et chok for dem, da de derved blev de-

graderet til at være lærere uden andre rettigheder end de øvrige lærere d.v.s. amanuenserne! Men hvad havde en professor egentlig været hidtil? Ja, det var en mand/kvinde, der ved fremragende forskning havde kvalificeret sig til en stor administrativ stilling! For fremtiden kunne han/hun hellige sig sin forskning og den dertil hørende undervisning, mens andre tog sig af administrationen, og professor-titlen blev derved den højeste grad af anerkendelse af en forskers indsats. På dette område var styrelsesloven således vellykket, men der var andre punkter, hvor undervisningsminister Helge Larsen dummede sig gevaldigt:

1. Efter vor styrelsesform af 1960 bestod institutrådet af alle fast ansatte + 2. dels studerende, men efter loven skulle det sammensættes af repræsentanter for de forskellige grupper (lærere, TAP'er (teknisk-administrativt personale), 1. dels og 2. dels studerende)!? Det var en afgjort forringelse af styreformen; thi når alle er tilstede, bliver kun virkelig væsentlige sager taget op, mens man som valgt repræsentant føler sig forpligtet til at foretage sig noget, hvilket bevirker, at ret ligegyldige spørgsmål bliver rejst, hvilket igen fører til mange og endeløse møder, især hvis der går politik i sagerne.
2. Ved at oprette studienævn med 50% studerende og 50% lærere og give disse nævn afgørende indflydelse på studiernes tilrettelæggelse lagde man en bombe under uddannelserne! Man burde kunne forudse, at i et sådant studienævn ville studenterne danne en fasttømret blok, hvorved de ville få magten over denne vigtige del af universiteternes virke! Og hvad kunne man så forvente, at de ville bruge denne magtstilling til? Naturligvis til at sikre, at uddannelserne blev lettere: Gunstigere studieplaner, mindre pensum, mildere bedømmelse, ret til reeksaminationer og til at indstille sig mange gange til den samme eksamen etc. etc.!! Det skulle jo helst være sådan, at så godt som alle gennemførte deres studier! Det medicinske studienævn - og flere andre - lever i hvert fald fuldt ud op til disse forventninger (se under 6.2)!

Universiteter og højere læreanstalter uddanner landets kommende ledere i videste forstand, og veluddannede akademikere er vort vigtigste råmateriale, men når dette materiale bliver for dårligt, fordi for mange ukvalificerede slipper igennem, går det ud over befolkningens levestandard, samfundets organisation og den kommende tids undervisning og forskning. Især det sidste fører til en uhyggelig kædereaktion: Dårlige uddannelser giver dårlige lærere, der giver endnu dårligere undervisning o.s.v., o.s.v. Lad os håbe, at Haarder snart vil gribe ind (det mangler ikke på advarsler), så man ikke

længere får en uddannelse (d.v.s. får den foræret), men bliver nødt til at tage den! Lærerne bør igen have lov til at stille de krav, som sikrer uddannelsernes niveau, og det vil bl.a. medføre det gode, at der efterhånden bliver færre arbejdsløse akademikere, når kun de virkelig dygtige består.

Jeg har tit haft dårlig samvittighed over, at jeg var aktiv i det oprør, som endte med styrelsesloven, men hvem kunne forestille sig, at politikerne i den grad ville lade sig røvre af studenterne?

6.0 1960-78

De glade 60'ere med overbeskæftigelse og fremgang på alle felter blev en travl tid for mig. Først skulle det nye institut indrettes, så det kunne fungere så vidt muligt til alles tilfredshed. Styreformen, som jeg har omtalt, voldte praktisk taget ingen eller kun uvæsentlige problemer, men der kom et lille intermezzo, som jeg ikke vil forbigå, da det siger en del om menneskenes egoisme contra solidaritet.

Ved kemiske præparationer havde vi hidtil måttet nøjes med kolber, forsynet med korkpropper, hvori der var boret hul til glasrør eller svalere, så det, der forlod kolben, kunne ledes andetsteds hen eller vende tilbage til kolben, men nu var der kommet noget såkaldt slib-apparatur på markedet, og det var utroligt meget nemmere at arbejde med. Desværre var det så dyrt, at man ikke kunne anskaffe et rimeligt udstyr til hver medarbejder, og jeg fik derfor den idé at oprette et rigeligt forsynet centrallager, hvor alle kunne tage, hvad de havde brug for. Når præparationen var færdig, skulle apparaturet sendes til afvask og derfra tilbage på lageret. Det var i alle måder en udmærket idé, der sparede instituttet for store beløb, men hvad skete? Efter ret kort tid var der praktisk taget ikke noget på lageret! Folk rensede selv apparaturet efter endt brug, og puttede det derefter ind i deres eget skab, for det kunne jo være, at man senere fik brug for det igen, og at der så ikke var noget på lageret! Kort sagt: Fiasko p.g.a. den menneskelige egoisme.

Pudsigt nok fremsatte en nyudnævnt professor (Hakon Lunds efterfølger) 10 år senere nøjagtig den samme tanke, og jeg måtte smilende forklare ham vore erfaringer desangående.

Ud over indretning af instituttets drift var jeg optaget af at udbygge min undervisning til Lærerprøven og det dertil hørende kursus i undervisningsteknik, som jeg selv kaldte det, da pludselig det hele blev afbrudt på uventet måde. En efterårs morgen i 1963 ringede Lund og bad mig komme op på hans kontor kl. 11. En mand fra fjernsynet havde ønsket at tale med ham og havde også bedt om, at jeg kunne være tilstede. Det var en freelance producer, Henning Ebbesen, som kom for at spørge, om Hakon Lund kunne tænke sig at være med til at lave en serie udsendelser med titlen "Kemi for millioner"! Det kunne Lund naturligvis ikke, men da han så spurgte, om jeg ville, accepterede jeg straks. Det var faktisk en spændende opgave at få.

Ebbesen fortalte mig senere, at han godt vidste, at professoren ikke ville, og da jeg så spurgte om, hvordan han havde fundet frem til mig, svarede han: "Jeg snakkede med jeres studenter"! Igen en af disse ejendommelige tilfældigheder. Han kunne akkurat ligeså godt have truffet nogle studenter, der ville have peget på Langvad eller en af de andre amanuenser!

Jeg opdagede hurtigt, at det nok var en spændende, men også særdeles skrap opgave, jeg havde påtaget mig: 16 halvtimes udsendelser + en introduktions-udsendelse! Den sidste var næsten den værste: På ret kort tid skulle jeg planlægge hele serien og angive en titel på hver af de 16 udsendelser! Jeg skulle kort sagt opstille et program for 8 timers undervisning, forsyne det med passende overskrifter for hver halve time og sikre mig, at indholdet og tidsrammen stemte overens! Den dag i dag undrer det mig, at det stort set lykkedes.

Og så lidt om de enkelte udsendelser, da ingen udenforstående har nogen anelse om, hvad der går forud for optagelse af ½ times kemiundervisning med plancher, forsøg og filmindslag. Først måtte jeg skrive et detaljeret manuskript, skønt jeg aldrig plejede at forelæse efter et sådant. Men produceren forlangte, at jeg ord for ord sagde, hvad der stod skrevet, så han kunne give sine stikord til teknikken på de rigtige tidspunkter. Derefter så vi film i stribevis for at udtage passende brudstykker, som kunne anvendes som film-indslag, og endelig mødtes vi den aftalte dag kl. 9 i Casino-teatret, hvor fjernsynet havde til huse. Her var opbygget et laboratorium (folk troede, at det foregik på Universitetet), og nu gennemgik vi dagens udsendelse om og om igen med de 12-15 personer, der medvirkede (producer m. assistent, regisører, kamerafolk og lys- og lydteknikere!).

Først når alt klappede, blev der gjort klar til generalprøve og umiddelbart derefter til selve optagelsen. I reglen var vi færdige ved 4-tiden, men nogle gange trak det længere ud. Det vi optog skulle nemlig via link-kæden sendes til ampex-maskinen i København, og ind imellem hændte det, at denne link-kæde svigtede. Så hed det bare "stop og vent", og når link-kæden omsider blev meldt klar: "forfra"! En optagelse skulle dengang klares i et stræk, og i et enkelt tilfælde måtte jeg starte 4 gange, inden optagelsen var i hus.

Mærkværdigvis blev Kemi for Millioner en så stor succes - programsat en hverdag eftermiddag - at mange folk forlangte genudsendelser om søndagen, og det fik de så. Der var dog én, som var rasende, og det var programdirektør Jens Fr. Lawaetz, som ikke kunne lide Ebbesen. Nu havde han netop pudset ham (Ebbesen) på en opgave, som jo måtte være håbløs, og så gik han oven i købet hen og fik succes på den. Næh, det var for galt, og det resulterede i, at disse udsendelser, som absolut var tidløse og

som derfor udmærket kunne udsendes med års mellemrum, omgående blev slettet!

Min forbindelse med undervisnings-afdelingen førte til, at jeg også fik lov at lave en række bridge-udsendelser, men da Ebbesen atter var producer, blev også disse udsendelser slettet, og siden har Danmarks Bridgeforbund forgæves søgt igen at få en fod indenfor hos DR.

Det er iøvrigt chokerende at konstatere, at idag er undervisning næsten helt forsvundet fra dansk fjernsyn! Studerer man TV-programmerne, ser man, at Sverige og Tyskland mindst sender 10-12 timers skole-TV hver uge, mens DR har en smule søndag formiddag og TV-2 absolut intet.

Hvordan kan statsinstitutioner tillade sig at svigte en af deres vigtigste forpligtelser? Er det måske, fordi seer-tallene er for små? Man glemmer helt vore dages video-maskiner. Hvis skolerne ville optage udsendelserne, og lærerne ville bruge dem rigtigt - d.v.s. udvælge en udsendelse, som passer ind i klassens pensum, introducere den før den afspilles og bruge resten af timen til at diskutere den med eleverne - ja, så ville det kunne hæve uddannelsernes kvalitet på alle niveauer.

Det er en stor misforståelse at tro, at Statens Filmcentral kan erstatte TV-undervisning. Det stiller alt for store krav til den travle lærer. Han/hun skal på forhånd rekvirere en film, som muligvis passer ind i en kommende undervisning, og den er kun til rådighed i en begrænset tid. En video-optagelse af en god TV-udsendelse er langt mere værdifuld. Den kan afspilles igen og igen og kan på en helt anden måde indgå som et fast led i undervisningen. TV-mediet er så fremragende til undervisning, så det er en stor skam ikke at udnytte det, og så er udsendelserne oven i købet billige at producere sammenlignet med dét, man ofrer på såkaldt "underholdning".

Min deltagelse i Kemi for Millioner havde en følgevirkning: Jeg begyndte at skrive lærebøger! Ved tilrettelæggelse af serien havde jeg sigtet imod at give det, som en elev på 9.-10. klassetrin efter min mening burde have lært om moderne kemi, inden han/hun forlod skolen. Det var derfor ret nemt at samle materialet i en lille bog for disse klasser ("den lille røde"), og den blev godt modtaget på mange skoler landet rundt.

Mange opfordrede mig til også at skrive en gymnasiebog, men jeg undslog mig, indtil jeg pludselig opdagede, at det var hensigtsmæssigt at dele pensum op i 2 bøger! Så gik jeg i gang, og Kemi I for 1. G og Kemi II for 2. og 3. G udkom i slutningen af 60'erne. Disse bøger var skrevet ud fra det synspunkt, at gymnasiets fornemste mål - specielt i et fag som kemi - var at give et godt grundlag for videreuddannelse (jeg havde den fornøjelse, at DTH stjal en stor del af Kemi I til et introduktionskursus for de nye studerende!), men desværre viste de sig at være for svære - især for lærerne! De beherskede øjensynligt ikke det stof, jeg mente eleverne burde

lære, og da der kom andre, mere overfladiske lærebøger på markedet, udkom mine gymnasiebøger kun i 3 oplag. Utvivlsomt havde det nok også noget at gøre med den voldsomme udvidelse af gymnasieelevernes antal og den deraf følgende niveau-sænkning.

Når jeg tænker tilbage på Kemi for Millioner og mine kemibøger, er det kun med glæde. Det var spændende opgaver, som bragte mig i forbindelse med mange interessante mennesker, og som var medvirkende til, at jeg - økonomisk set - kunne se frem til en sorgløs alderdom.

I forbindelse med mine aktiviteter inden for universitetspolitik begyndte jeg at interessere mig for almindelig politik, og på et vist tidspunkt fik jeg lyst til også at være aktiv på det område, men hvor? Jeg gik ud og så mig om (Det foranledigede, at Lida spurgte Karen: "Er det et alderdomstegn??!", og det var det måske (jeg nærmede mig de 60!)).

6.1 Landspolitik

På den politiske markedsplads fandtes dengang kun 5 store gøglertelte, samt 3-4 små i pladsens udkanter. Jeg kom ind fra højre og passerede først Det konservative Folkeparti (store reklamer for Gud, konge og Fædreland) og Venstre, det liberale parti ("se vor skønne svinepark"), men da jeg hverken var konservativ eller bondemand, gik jeg videre og stødte nu på B-teltet ("her optræder Hørups spøgelse og spåkonen "den sunde fornuft"), som klyngede sig til det store A-telt (se de store elefanter "Lighed" og "Broderskab" ("Frihed" var blevet borte i tågen)). Endelig var der F-teltet ("kom ind i vort dejlige kollektiv"), samt langt ude i skoven mod øst det lille K-telt. Der var intet af alt dette, som fristede mig, da jeg ikke var defaitist og i langt mindre grad socialist, så jeg kikkede mig omkring uden for hegnet og fandt her Dansk Samling ("det tredje standpunkt") og Retsforbundet ("Grundskyld, grundskyld o.s.v.").

Atter måtte jeg konstatere, at det nok ikke var sagen, da jeg heller ikke er særlig religiøs anlagt, men så opdagede jeg et lille, bitte telt, som ikke havde nogen form for reklamer, men kun et lille skilt, hvorpå der stod Lønmodtagerpartiet. Der søgte jeg ind og traf en både rar og klog mand, Kaj O. Mogensen fra Hvidovre, som ledede partiet. Vi hyggede os sammen med de få folk, der søgte ind i teltet, og havde mange gode debatter om, hvordan vi skulle få lønmodtagerne til at forstå, at de - lige fra direktøren og til rengøringsassistenten - havde mange fælles interesser, f.eks. skattepolitikken.

Men så skete der noget ude på markedspladsen: Et par af hestepasserne hos Venstre (Westerby og Diderichsen) sagde deres stillinger op, tog en del af hestene med sig og slog telt over hos os (Liberal Debat). Det betød, at nu var der 4 små, ikke-socialistiske partier, der hver for sig næppe kunne gøre sig håb om at komme ind på markedspladsen, men som i grunden havde mange fælles synspunkter, deriblandt en stærk kritik af den politik, der førtes. Hvad nu, hvis de sluttede sig sammen til eet parti?! Mogensen blev fyr og flamme for idéen og fik minsandten arrangeret et møde, hvor repræsentanter for de 4 partier diskuterede sagen. Det resulterede i, at man enedes om at danne Liberalt Centrum (retsforbundet sprang dog fra i sidste øjeblik), og en hovedbestyrelse blev valgt. Og så var det med at komme i gang.

Først skulle der indsamles ca. 20.000 underskrifter, og det var i grunden ikke så vanskeligt. Man "tog" en række opgange i de store karréer, og folk var gennemgående villige til at skrive under - især de enlige! Her var man 100% sikker, blot man ville ofre 5-10 minutter på at tale med dem! Hvor er ensomheden dog en kæmpeproblem i vor forjagede tid!!

I hovedbestyrelsen traf jeg til min overraskelse mange med en lignende politisk opfattelse som min egen, og vi havde mange frugtbare diskussioner om politik i almindelighed og vor politik i særdeleshed.

Og hvad var det så, LC ville fortælle vælgerne? Desværre fik vi aldrig tid til at formulere en idéologi - dertil havde vi for travlt med dagen og vejen - men efter min mening burde den have haft nogenlunde dette indhold:

"LC er et ikke socialistisk parti, der først og fremmest vil arbejde for at skabe et bedre demokrati end det nuværende. Vi har ingen specielle klasse-interesser, og vi vil fuldt ud støtte Nato's bestræbelser for at forsvare Vesteuropa, herunder Danmark".

Kommentar:

"Kritik af vort samfundssystem kommer kun fra venstrefløjen, som ønsker ændringer i retning af socialisme, hvorimod LC vil sigte mod at skabe et virkeligt demokrati. Det nuværende system har udviklet sig til et oligarki (fåmandsvælde), hvor en lille gruppe toppolitikere faktisk manipulerer med befolkningen efter for-godtbefindende på grund af de politiske partier og deres "partidisciplin" (se s.96). Denne partidisciplin har også den groteske virkning, at mindre end 30% af tingets medlemmer kan gennemtrumfe en sag, som mere end 70% er imod, og omvendt forhindre

noget, som de 70% er for! Hvordan dog det? Joh, hvis en parti-gruppe råder over f.eks. 90 mandater, og sagen afgøres i parti-gruppen med 50 stemmer for og 40 imod, så kan tinget beslutte sagen, skønt det evt. kun står 50-129 for afgørelsen!

Dette - og meget andet - gør politikerne til en utroværdig person. Han kan sige ét til vælgerne og gøre det modsatte på tinge, og ingen kan drage ham til ansvar herfor. Det er noget vrøvl at sige, at det straffes han for på valgdagen, for så længe han har partiledelsens tillid, bliver han opstillet i en kreds, hvor han er sikker på at blive valgt! I politik har ingen ansvar for noget som helst!

For at få et virkeligt demokrati må også landets topledelse demokratiseres. Lederne af statens institutioner, direktorater o.lign. bør ikke udnævnes af regeringen, men vælges af den underliggende gruppe, hvorfra han/hun naturligt udgår, og valget bør ikke være på livstid, men på åremål med begrænset mulighed for genvalg.

"Klassekamp" er et forældet begreb. Vi er alle arbejdere, og velstillede LO-medlemmer er mindst ligeså "borgerlige", som vi andre. LC vil arbejde for at gøre de fattige rigere, men det må ikke ske ved at de rige bliver fattigere, for kun det private initiativ kan skabe velstand for alle, og kapitaldannelse er derfor nødvendig.

M.h.t. forsvaret, så er tiden ikke moden til, at man kan lægge hænderne i skødet. LC vil gå ind for, at vi - af hensyn til os selv - opfylder vore forpligtelser over for Nato."

Jeg véd ikke, om Westerby og Diderichsen ville have accepteret ovenstående, men i studiegrupperne i provinsen arbejdede man stort set efter denne målsætning. Og der var nok at tage fat på: I referatet fra det stiftende møde står opført ikke mindre end 50 forskellige politiske problemer, som partiet burde tage stilling til!

Men først skulle vi ind i Folketinget, og snart stod valget for døren. Jeg var opstillet som kandidat her i Århus (sammen med 5 andre), og på Lerbækvej oprettede vi valgcentral, hvor folk styrtede ud og ind, telefonerne ustandselig ringede og skrivemaskinerne klappede. Det blev en uhyre hektisk tid og ikke mindst for mig, der måtte deltage i en masse vælgermøder, samt i radio- og TV-udsendelser. Det emne, jeg mest beskæftigede mig med på vælgermøderne, var naturligvis undervisnings- og uddannelses-

spørgsmål, og jeg havde ofte den tilfredsstillelse, at mine modkandidater accepterede min indstilling til disse ting. Der var bl.a. nogle møder på Universitetet, som jeg især husker, fordi Bernhard Baunsgaard her gang på gang dummede sig så gevaldigt, at forsamlingen direkte grinede af ham. Utroligt at han fik lov at sidde i Folketinget i over 20 år!

Og så kom valgdagen og dermed den mest spændende valgaften, jeg har oplevet. På trods af den korte tid, vi havde haft dertil, var det lykkedes at opstille kandidater i så godt som alle kredse over hele landet, og i alle de indledende kredsresultater var der pæne stemmetal til LC, men det var først, da resultaterne fra de store byer begyndte at komme på skærmen, at vi for alvor troede på succes. Og da så det hele var overstået, var sensatio- nen klar: Et helt nystartet parti havde klaret spærregrænsen på de 2% og ville få 4 medlemmer i Folketinget!

Da jeg kom hjem, gik det pludselig op for mig, at jeg kunne risikere at blive en af dem! Stemmetallene viste nemlig, at et af mandaterne ville falde som et tillægsmandat i Århus Amt, og det ville altså være antallet af personlige stemmer, der afgjorde, hvem af os 6, der var valgt. Nu var situationen imidlertid den, at vi i LC brugte sideordnet opstilling, d.v.s. at kandidaternes navne var opført på stemmesedlen i alfabetisk rækkefølge, og det betød, at Anthonsen (fra Liberal Debat) stod øverst og jeg nederst.

Det viste sig nu som et helt gennemgående træk, at folk, der ikke kendte nogen af kandidaterne specielt, satte kryds ved den øverste, da det plejede at være partiets topkandidat, og det blev afgørende her. Jeg fik ca. 400 stemmer, men Anthonsen fik ca. 170 flere og var dermed valgt. Det var med en vis lettelse, jeg konstaterede resultatet - jeg var i gang med mine lærebøger, og de var næppe blevet færdige, hvis jeg var kommet i Folketinget - men det var også med et let anstrøg af ærgrelse, da det nu havde været morsomt - og lærerigt - at se det hele indefra, om det så kun havde været for en kortere periode.

Desværre var det ikke de rigtige folk, vi havde fået valgt (3 fra Li- beral Debat + 1 fra Dansk Samling). De troede, at det var godt, når de blot tudede med ulvene derinde, mens vælgerne tværtimod havde forventet, at LC ville søge at lære dem en ny melodi. Men det lå ikke for Liberal- Debat-folkenes stemmer, og ved næste valg 1½ år senere kom LC ikke over spærregrænsen.

Det lå ligesom i luften, at det ikke ville gå, bl.a. fordi Hilmar Baunsgaard ved det valg var den store magnet, der trak stemmer til sig fra alle sider. Selvfølgelig var skuffelsen stor, og især Westerby var stærkt depri- meret, så stærkt, at han omgående gik i gang med at få partiet nedlagt, hvilket skete et halvt år senere.

Det var et nederlag, men først og fremmest for Liberal Debat-folkene, der aldrig havde forstået, at vi var kommet ind i folketinget p.g.a. vor kritik af det bestående, og derfor ikke fortsatte den linie i folketinget. Resultat: Fiasko - set med vore vælgeres øjne. De ægte LC-folk var i virkeligheden en forløber for Fremskridtspartiet, men vi havde ikke iblandt os en personlighed, der med Glistrups frækhed og pågåenhed kunne appellere til den protestbevægelse, som allerede dengang fandtes i befolkningen. Dette viste sig jo tydeligt blot få år senere! (Bemærk, at vor kritik fra dengang stadig er aktuel. Demokratiet har ikke fået bedre kår, bortset fra den demokratisering, der er sket på universiteter og højere læreanstalter).

Min aktive deltagelse i politik sluttede med LC's nedlæggelse, men derfor var de 3 års arbejde ikke spildt. Man lærte et og andet om den smålighed, der udvises, og de beskidte tricks, der bruges, når det drejer sig om politik, og det lige fra manden på gulvet og til partiernes topfolk.

I de følgende år fulgte jeg nøje med i den politiske udvikling, og hvad var det så, man oplevede? Ja, fra 1953 til 82 havde social-demokratiet (S) regeringsansvaret, bortset fra 2 korte perioder (1968-71 og 73-75), og i begyndelsen lagde man mest vægt på den sidste del af partinavnet, men efter LC's dage skete der en mærkbar forskydning mod ordets første del, sikkert inspireret af studenteroprøret i 68. Lederne pralede oven i købet med, at de arbejdede for "demokratisk socialisme"!! Hvad er det dog for noget vrøvl; det er jo at sætte sig mellem 2 stole! Socialisme fører nemlig altid til diktatur, det kan man ikke være i tvivl om, når man ser sig omkring i verden, og om det er en enkelt mand eller et parti, der udøver dette diktatur, er temmelig ligegyldigt. Læs Orwell's geniale parodi "The Animal Farm" (på dansk "Kammerat Napoleon"), hvor revolutionens slogan er "alle dyr er lige", hvilket dog hurtigt følges op af eftersætningen: "- men nogle dyr er mere lige end andre!", ja, så har man det kendte mønster.

Socialdemokratiets indstilling bragte i 70'erne en række ulykker over landet:

1. Trods oliekrise og lavkonjunkturer ville A. Jørgensen partout skabe et "velfærdssamfund", og til det formål lånte han, godt støttet af P. Hækkerup, milliard-beløb i udlandet. Dette blev gentaget år for år, og hver gang søgte Hækkerup at berolige befolkningen med, "at det var jo kun så og så få procent af bruttonationalproduktet, så det spillede ingen rolle!". Dermed blev vi kørt ud i en sump, som vi stadig sidder fast i, for S havde vænnet folk til et overforbrug, som vi slet ikke har råd til, men som de nu pinedød ikke vil opgive. Solidaritet er en god ting, men det må da være de andre, som skal spare!

2. S støtter sig til den franske revolutions Frihed, Lighed og Broderskab, men véd øjensynligt ikke, at det man dengang krævede var Lighed over for loven og dermed basta! At overføre det til økonomisk lighed er forrykt, for så er lighed og frihed modsat rettede tendenser: Jo større lighed, desto mindre frihed og omvendt, og folk ønsker først og fremmest frihed. S troede dog - og tror vist stadig - at blot man tager fra de rige og giver til de fattige, er alt i orden, men hindrer man kapitaldannelse, er pokker løs. Derved bliver nemlig penge dyre d.v.s. at renten stiger, og det var netop, hvad der skete i slutningen af 70erne. Den nåede op på 22%!! hvorefter A. Jørgensen smed tøjlerne og lod Schlüter rage kastanjerne ud af ilden.
3. Som undervisningsminister lykkedes det Ritt Bjerregaard delvis at ødelægge både folkeskolen og de højere uddannelser! Det er hårde ord, men de fleste lidt ældre folkeskole- og universitetslærere vil sikkert give mig ret. Ved at nedbryde lærerens autoritet (ved bl.a. at fratage dem alle magtmidler) og i demokratiets misbrugte navn overlade børnene at bestemme det hele, (sågar også, hvad de selv gider lære!), har man bragt lærerne i en umulig situation. Vi har alle været børn en gang og husker de forhold, en lærervikar ofte måtte arbejde under. Stakkels folkeskolelærere, hvis det i dag er hverdagen for dem!
4. Problemerne omkring de højere uddannelser hænger sammen med den dårlige styrelseslov, som Helge Larsen fremsatte i 72 og som Ritt Bjerregaard i 73 fik cementeret så fast, at det nuomstunder næsten er umuligt at få den ændret (ifølge Bertel Haarder!). Samme dame har også ansvaret for en urimelig adgangsbegrænsning, se s.119. Alberti blev dømt for bedrageri, mens Anker blev hædret for sin indsats, og Ritt sidder stadig i S's ledelse. Jeg kan ikke lade være med at tænke på, hvem af dem, der egentlig gjorde mest skade!?

I min tid som politiker arbejdede jeg med mange forskellige emner - f.eks. en ny valglov - men, som nævnt, var det dog især uddannelses-problemer, der interesserede mig mest, og jeg fik bl.a. udarbejdet forslag til ny universitets-struktur og en forbedret studiestøtteordning, men omformede dem ikke til lovforslag p.gr.a. følgende faktum: "Inden for et betydende område kan et lille parti ikke få et lovforslag ophøjet til lov!!". Det ville jo give partiet al for megen vind i sejlene! Fremsættelse som lovforslag ville derfor blokere for de tanker, der lå bag, og det ville jeg ikke risikere, da det var højaktuelle problemer, som burde løses på en fornuftig måde. Jeg skal ikke her aftrykke disse forslag, men i det følgende afsnit kan jeg ikke undgå at

komme ind på hovedprincipperne, idet det drejer sig om universitetsproblemer, som stort set klares internt, og som derefter får deres officielle stempel igennem ministerielle bekendtgørelser.

6.2 Studieplaner og adgangsbegrænsning

I årene efter krigen var der mange diskussioner om lægestudiets tilrettelæggelse, og de førte bl.a. til, at man i 1954 indførte en ny 1. dels ordning med følgende indhold: Kantussen blev afskaffet, og fysikken blev overført til fysiologien, hvorved man fik en 1. del - normeret til 3 år - der omfattede fagene anatomi, biokemi, fysiologi og kemi. Denne eksamen var altså den første hurdle, de studerende skulle klare, og det viste sig snart, at hovedparten ikke bestod efter de 3 år. Mange brugte længere tid, og det var ikke så få, der studerede i over 5 år, inden de for stedse måtte opgive tanken om at blive læge.

Ordningen var for liberal, og allerede i begyndelsen af 60'erne nedsatte man en stor kommission, der skulle kulegrave hele lægestudiet. Da den omsider barslede med en tyk betænkning, var alt blevet omhyggeligt gennemarbejdet - undtagen 1. dels ordningen!! Den kunne man ikke blive enig om i kommissionen, og man havde derfor vedtaget, at hvert af de 2 universiteter skulle nedsætte et udvalg til at udarbejde et forslag. En repræsentant fra hver side skulle så søge at koordinere de 2 forslag med prof. Mogens Fog som opmand.

Udvalget i Århus skulle naturligvis omfatte de 4 professorer i 1. dels fagene, men da man øjensynligt vidste, at de ikke ville kunne enes om nogetsomhelst, udvidede man udvalget med en lektor fra hvert fag! Hakon Lund tog mig med, og allerede da det 1. møde begyndte, opstod der et voldsomt skænderi mellem Einarson (anatomi), Schönheyder (biokemi) og Skou (fysiologi). De to sidstnævnte mente, at anatomen hidtil havde haft en alt for dominerende stilling og måtte begrænses, men det ville Einarson absolut ikke være med til. Anatomi var et så vigtigt fag for de kommende læger, at det måtte doceres igennem hele 1. dels studiet, og dermed basta. Men Skou ville have fuld rådighed over den sidste del af studiet, og så kunne man jo ikke komme videre.

Der blev en pause, og da Lund og de andre lektorer ikke sagde noget, havde jeg den frækhed at tage ordet. Jeg forelagde en skitse til en 1. del bestående af 3 eet-års eksaminer: Forprøven, 1. del A og 1. del B, og da jeg havde lyttet til de 3 professorers ønsker - og fobier - søgte jeg at fordele stoffet sådan, at de alle kunne være tilfredse:

Forprøven: Kemi + de andre fags grundlæggende discipliner;

1. del A: Hovedparten af anatomen + biokemien; og

1. del B: Fysiologien + en lille smule anatomi.

Skitsen blev accepteret af alle! og i købet af 2 korte møder blev udvalget enig om et forslag, som Skou så skulle forelægge i koordinationsudvalget. Da han kom hjem, fortalte han, at vort forslag stort set var blevet vedtaget, og da jeg spurgte, hvordan det var gået til, svarede han: "Jeg brugte blot Deres argumenter!"

Triumf, triumf! Som faktisk udenforstående - eller måske netop derfor - var det lykkedes mig at skabe en fornuftig ramme for de lægestuderendes 1. del, og i 1967 blev den sat i kraft.

Forleden (1989) rekvirerede jeg en studievejledning - fra studienævnet! - for at se, hvordan ordningen er nu, og konstaterede, at rammen er uforandret. Men indholdet ....! Forprøven består af 6 discipliner, der alle afsluttes med en skriftlig prøve, hvor man mindst skal opnå karakteren 6 for at bestå, men det behøver ikke at ske i samme eksamenstermin!! Dermed er Forprøvens funktion som stopeksamen komplet ødelagt, da en ét-fags (eller 2-fags) prøve ½ eller 1 år senere er helt værdiløs med henblik på at vurdere den studerendes studieegnethed.

Den oprindelige tanke var, at man ved Forprøven skulle opnå et bestemt gennemsnit for at bestå, og gjorde man ikke det, skulle hele eksamen tages om. Kun på den måde får man en fornuftig bedømmelse af den studerendes intellektuelle kapacitet, og det er dét, der bestemmer studieegnetheden!

M.h.t. mit eget fag, kemien, er der sket en stærk reduktion af undervisningen, skønt man i fagbeskrivelsen netop påpeger, hvor vigtigt det er, at lægen har en grundig viden om kemiske stoffer a.h.t. vor tids hyppige arbejds- og miljøskader. Den afsluttende prøve på 3 timer (de andre prøver er længere!) ligner også en narresut, idet der stilles 4 opgaver, hvoraf man blot skal klare de 2 (+ lidt mere) for at få sit 6-tal.

Der er en tidsramme på 2 år for hver af de 3 eksaminer til 1. del, men da studienævnet ofte giver dispensationer, er alt lagt til rette, så praktisk taget enhver, der gider, kan gennemføre!

Op igennem 60'erne blev der "produceret" et stærkt stigende antal studenter. Det gav et voldsomt pres på universiteterne, og truslen om adgangsbegrænsning (som allerede fandtes ved de fleste læreanstalter) blev mere og mere reel. Efterhånden blev det klart, at den måtte komme (i 1966

blev der tilmeldt ca. 550 nye medicinere ved Århus Universitet (mod ca. 200 i 50'erne!)), og jeg vidste også, at undervisningsministeren blot ville kikke over Øresund d.v.s. indføre begrænsning efter studentereksamens størrelse, som de havde det i Sverige.

Er det nu rimeligt at sortere mennesker på den måde?

Nej, og atter nej!

Nogle unge kan i pubertetsalderen ikke koncentrere sig om skolearbejdet af mange forskellige grunde, som ikke har noget med intelligens og studieegnethed at gøre. Hvorfor skal de bøde for det resten af livet??

Når man alligevel begrænser efter studentereksamens størrelse, skyldes det, at alle statistikker viser, at jo højere kvotient, desto bedre resultater under studierne! Men, men, men. Der findes 3 grader af løgn: Almindelig løgn, forbandet løgn og statistik! Statistik fortæller nemlig noget om gennemsnits-studenten, som ikke eksisterer, men intetsomhelst om den enkelte, og det er dog ham/hende, det drejer sig om i et demokrati!

Tilfældigvis rådede jeg dengang over et materiale, som viste, at begrænsning efter eksamenskvotientens størrelse er en urimelig, ja uanstændig måde at sortere mennesker på!!! Det var navnene på de stud. med.'er, som startede efter 1954-ordningen i årene 1954-63. I universitetets protokoller fandt jeg deres kvotienter, og i mine egne protokoller stod opført deres resultater ved 1. dels studiet. For at få en ensartet gruppe udtog jeg de mandlige, matematiske studenter, der havde påbegyndt studiet umiddelbart efter studentereksamen, og på grundlag af relationen mellem studentereksamens kvotienten og 1. dels resultatet for disse 800 studerende, udarbejdede jeg en ret omfattende artikel. Jeg skal ikke aftrykke denne artikel, men kun resumere dét i denne forbindelse vigtigste resultat:

1. Mit materiale svarer nøjagtig til de officielle statistikker, når det opdeles på samme måde, som i disse, men
2. Når man opdeler studenterne efter deres resultater ved universitetet på denne måde: A = består 1. del på 3-3½ år, B = består senere og C = består aldrig, og sammenholder med de pågældendes kvotient, opdager man, at
3.
  - a. hvis man begrænser ved en høj kvotient, får man ganske vist ret få B + C med, men til gengæld afviser man flere A end man optager!!
  - b. hvis man sænker den nødvendige kvotient stiger antallet af B + C stærkt, men stadig er det et stort antal A, som afvises! og

- c. går man længere ned, får man ingen fornuftig adgangsbe-
grænsning.

Man kan måske undre sig over, at det er sådan, men i grunden er det ikke så mærkeligt. Mange begavede og aktive gymnasieelever bestiller i deres skoletid alt muligt andet end at læse, men når de kommer på universitetet er situationen en helt anden. Dels er de blevet voksne og véd, at nu gælder det deres fremtid, og dels arbejder de udelukkende med fag, som interesserer dem. Selektionen bør derfor foregå på universitetet igennem stopprøver!!

Jeg fremlagde artiklen ved et inter-skandinavisk medicinermøde i Oslo (1971), men havde her den ærgrelse, at svenskerne totalt ignorerede den! De argumenterede overhovedet ikke mod mine tal, men fortsatte bare med deres snak, som om disse tal ikke eksisterede. Sådan en sølle lektor fra Århus skulle ikke komme og træde i deres cirkler!

Derimod var embedsmændene i undervisningsministeriet så begejstrede for artiklen, at de sørgede for, at den blev offentliggjort (Nordisk Forum, hæfte 1 1972), men desværre nyttede det ikke noget. Adgangsbe-
grænsningen blev, som vi kender den, men man kunne dårligt gøre andet, da man via styrelsesloven havde givet studienævnene magt til at forhindre stopprøver! (se ovenfor). Der er dog et vedhæng til adgangsbe-
grænsningsloven, som virker helt grotesk: "Ved erhvervsarbejde kan man forbedre sin studentereksamenskvote"!?? Naturligvis kan ingen for alvor mene, at en student bliver mere studieegnet ved f.eks. at være tankpasser et stykke tid, og denne tilføjelse kommer derved til at fungere som en klar indrømmelse af, at "intet er fuldkomment" (og så ser man stort på, at nogle begavede studenter må spille et år eller to, inden de kan komme i gang med studierne!).

En anden ting, som er med til at svække uddannelsernes værdi, er venstrefløjens kamp mod det, de kalder "terperi". Skolen skal - efter deres mening - opdrage børnene til kreative og sociale skabninger, og mangler de af og til nogle facts, kan de jo bare slå dem op i håndbøgerne! Hvad er det for noget pladder! "Kreative og sociale", hva' beha'r! Hvis man ikke kan den lille tabel, kan man ikke lære at regne - og sådan er det helt igennem! Der er en mængde elementær viden, som skal terpes ind, da tankevirksomhed består i at kombinere kendte ting, men hvordan skal man kunne kombinere korrekt, hvis éns paratviden er hullet som en si??

Det chokerede mig, at jeg i de sidste år på Kemisk Institut ofte traf unge kandidater, der stod på spring til en stilling i gymnasieskolen, men som havde glemt en forbløffende stor del af deres kemiske børnelærdom. Når jeg gjorde dem opmærksom på, at det og det burde de vide, svarede

de minsandten, at det kunne de jo altid finde i bøgerne. Mon ikke eleverne hurtigt ville miste respekten for en lærer, der hele tiden skal "hen og slå op"?!

6.0 (fortsat)

I denne periode - d.v.s. fra slutningen af 60'erne til min afgang i 1978 - skete der ikke nævneværdigt på det private plan. Vi boede alene i det store hus i Risskov, men børnene kom jævnligt på besøg med deres afkom (Lida havde allerede 4 sønner, og Peter producerede 2 døtre). Vi havde dog een stor oplevelse, som jeg aldrig vil glemme, og det var mærkeligt nok i TV!! Vort første TV-apparat fik vi i 1960 i forbindelse med Rom-olympiaden, og Karen brugte det meget (hun kunne strikke, læse og se TV samtidigt og syntes derfor ikke, at hun spildte tiden), mens jeg ikke var særlig interesseret. Apparatet blev anbragt højt oppe i et skab i soveværelset, hvor Karen havde sin uundværlige Mathsson-stol, og jeg kunne på den måde spille eller høre radio, som jeg lystede, nede i stuen.

Så en dag i 1969 blev der annonceret en udsendelse, som skulle komme mellem kl. 1 og 2 om natten! Da vi bekvemt kunne ligge i sengen og se TV, var det ikke noget problem, men udsendelsen blev forsinket. De næste par timer lå vi og holdt hinanden vågne, og så pludselig kl. 4 kom det: Man så Armstrong træde ud af rumskibet, plante det amerikanske flag i månestøvet (man kunne jo ikke sige "i jorden"), og hørte en kort samtale mellem ham og præsident Nixon, som tonede frem i et hjørne af skærmen!!

Det var så uvirkeligt og eventyrligt, at jeg godt kunne forstå den københavnske taxachauffør, som jeg kort efter kørte med. Han erklærede med stor sikkerhed, at det var det rene gas, amerikanerne havde slet ikke være på månen, og de billeder, man så, var taget i Nevadaørkenen! I en senere måneudsendelse fik man imidlertid et uomstødeligt bevis på, at de virkelig var på månen: En af astronauterne lod en skruenøgle og en fjer falde samtidigt, og de ramte måneoverfladen nøjagtig samtidigt! Dette ville kun kunne ske, hvis der ikke er nogen atmosfære, d.v.s. nok på månen, men ikke på jorden. Prøv selv.

Men der skete meget andet rundt omkring i Verden og i den hjemlige andedam. Vietnam-krigen rasede, og det fremkaldte en kraftig anti-amerikansk holdning overalt på jordkloden. (DR har den endnu!). Det var vist nok første gang, det lykkedes venstrefløjten at skabe et verdensomspændende hysteri, men det blev ikke sidste gang (se senere). Og hvorfor mon den

ikke gentog spøgen under Sovjet-Afghanistan-krigen??? Herhjemme skulle vi have afstemning om tilslutning til EF. Både Karen og jeg var imod, da vi mente, at på længere sigt ville den danske levestandard blive trukket ned på mellem- og syd-europæisk niveau, og det kunne danskerne da ikke være interesseret i.

Men så skete der noget: Norge, som stemte 14 dage før os, sagde nej! Det bevirkede, at venstrefløjten gik helt agurk: Nu skulle vi heller ikke ind i EF, og så kunne vi få en socialistisk stat, som kunne blive medlem af Comecon (østlandenes fællesmarked)!

Af to onder vælger man som bekendt det mindste, så vi fulgte tidens slogan - "man har et standpunkt til man tager et nyt" og stemte ja til EF! Vi kunne jo ikke vide, at det førte til, at Jens Otto Krag trådte tilbage og oven i købet udnævnte A. Jørgensen til sin efterfølger! Jeg kan godt forstå, at Erhard Jacobsen hurtigt efter tog sit gode tøj og gik fra S. Han dannede sit eget parti (CD) i 1973. (Mon han heller ikke kunne lide at høre A. Jørgensen gang på gang sige: "Vi er da et ansvarligt parti"?!).

Og så trådte Glistrup ind på scenen. I jan. 1971 fremsatte han en række provokerende udtalelser, bl.a. at enhver kunne få en trækprocent på 0, og at skattesnyderi var et ligeså samfundsnyttigt arbejde, som det jernbanesabotørerne udførte under besættelsen!

Det grinede man meget af den vinter, men da han startede et politisk parti og ved næste valg fik 28 mandater i Folketinget, ja, så grinede man ikke længere. Hvorfor pokker skal den amatør blande sig i vor métier, sagde politikerne; hvorfor afslører den idiot vore fiduser, sagde advokaterne; der må vist være noget galt, sagde domstolene; og så blev de enige om, at han skulle kanøfles. Som bekendt blev han idømt 3 års fængsel, men efter avisreferaterne at dømme, var det vist en såre tvivlsom sag. Hovedanklagen lød på, at de beløb, han opererede med, var fiktive, men det kan da ikke være strafbart. Alle de beløb, pengeverdenen arbejder med, er jo fiktive, (d.v.s. ikke eksisterende) i den forstand, at fordi man overfører 100.000 fra én kasse til en anden, flyttes der ikke en eneste penge-seddel!

I alle demokratier er det nuomstunder de professionelle, som regerer, og de skal nok sørge for, at amatører, som vover sig indenfor, ikke "vokser ind i himlen"!

7.0 1978 - 89

Den 25. maj 1978 blev jeg sparket ud af Kemisk Institut! 70 år, du'r ikke!! UD!!! Den ene dag er man afdelingsleder og lektor ved Universitetet, den næste: Mr. Nobody. Selvfølgelig var der lidt festivitas med taler og gaver, men det ændrede ikke på det forhold, at man efter 45 år ved instituttet var totalt kasseret. Nogle af mine kolleger i samme situation, som jeg, holdt forbindelsen med instituttet vedlige, men det lå ikke for min stemme. Derimod havde jeg tænkt at finde et gymnasium, hvor jeg i nogle år kunne undervise i kemi efter mine lærebøger, men også her var der lukket, når man var fyldt 70. Den viden og erfaring, man igennem et langt liv havde samlet, var pludselig værdiløs, hvilket bevirkede, at alt, hvad der havde med kemi at gøre, røg ned i allerunderste skuffe i kommoden!

Og så skulle jeg altså til "at nyde mit otium" (en floskel, man bruger, for at dække over den tomhed, som mange føler, når de bliver tvunget ud af deres daglige dont), og det har jeg siden gjort i fuldt mål!

Mange af de aktiviteter, jeg har beskrevet i det foregående, var langt fra udtømt, og især drømte jeg om - nu da jeg havde tid nok - at arbejde som professionel pianist, d.v.s. øve mig 6-7 timer daglig, indstudere diverse klaverkoncerter og evt. spille dem med et eller andet orkester. Men, ak. Kræfterne slog ikke til. Når jeg havde øvet mig 1½-2 timer, svigtede koncentrationen, og så var det omsonst at fortsætte. Naturligvis kunne jeg spille meget længere, men det tæller ikke, når man stiler mod usvigelig præcision, så jeg måtte nøjes med at spille for mig selv eller sammen med mine dygtige sønner. Det var en skuffelse, men jeg havde nok andet at tage mig til: spille golf (så længe ryggen kunne holde dertil), spille bridge (stadig på højeste plan, hvilket da også gav et par DMer mere), skrive breve og artikler (mest til Dansk Bridge), læse aviser og bøger, se TV (gode film og sportsudsendelser), samt hygge med familie og venner.

I maj 79 havde vi den store sorg, at vor søn, Mads, pludselig døde. Under hele opvæksten havde han været en del syg, og da han var 15-16 år blev det konstateret, at han havde sukkersyge. Skønt sygdommen kom under den bedst mulige kontrol, og alt tilsyneladende gik godt, var både Karen og jeg klar over, at han næppe blev ret gammel. Alligevel kom det som et frygteligt slag, at denne højt begavede dreng - han var lic. scient.

og godt på vej med en doktordisputats (kemi) - skulle tages fra os kun 35 år gammel (insulinchok).

Naturligvis fulgte jeg stadig med i politik, især den hjemlige, og gang på gang kriblede det i fingrene på mig for at skrive læserbreve om dit og dat. Men hver gang sagde jeg til mig selv: "La' vær'. Hva' ka' det nytte. Der er jo ingen, som tager den mindste notits af, hvad sådan et gammelt fjols skriver!" Der var dog ét tilfælde, hvor skrivemaskinen kom i gang, og det var, da man begyndte at snakke om en skattereform: Ville man virkelig dissekere problemerne omkring den direkte beskatning? og havde regeringen mod til at spille ud med nogle revolutionerende tanker på dette område?

Det blev imidlertid hurtigt klart, at det havde den ikke - og så kunne jeg ikke dy mig. Det havde længe irriteret mig, at alt muligt skulle klares via indkomstskatten: Parcelhus, renteudgifter og -indtægter, kontingenter, forsikringer, befordring m.m., og forsøgte at finde mere rationelle løsninger, og på grundlag af disse overvejelser skrev jeg en kronik, som jeg sendte til Jyllandsposten - og kort efter fik retur! Den konservative avis turde øjensynligt ikke bringe så radikale tanker!!

Jeg skal ikke aftrykke kronikken her, men blot citere nogle af hovedsynspunkterne:

1. Lønmodtagere (herunder pensionister af enhver art + arbejdsløse) betaler ikke indkomstskat! Det gør deres arbejdsgiver for dem!! Dette fremgår med al ønskelig tydelighed af lønseddelen, hvor der foroven står et fiktivt tal, mens den reelle løn står forneden. Ved at afskaffe den fiktive løn og kun operere med den reelle løn kan alle lønindtægter gøres skattefri! Den manglende skat bliver et mellemværende mellem arbejdsgiverne og det offentlige.
2. Ovenstående kan ikke indføres uden korrektioner, da lønmodtagere med samme fiktive løn i reglen har meget forskellig reel løn p.g.a. forskel i fradrag og renteindtægter. Men et skattefradrag er jo blot et tilskud til lønnen, og finder man det berettiget eller nødvendigt, kan det akkurat ligeså godt udbetales som et kontant beløb. Derved bliver man også tvunget til at rydde op i fradragsjunglen, hvilket længe har været påkrævet. I virkeligheden findes der kun ét nødvendigt fradrag, nemlig parcelhusfradraget! Hvis det faldt bort, måtte mange gå fra hus og hjem, der ville blive bygget alt for få parcelhuse, og mindre velstillede ville aldrig kunne få opfyldt ønsket om eget hus. Vi har allerede boligtilskud, børnetilskud m.m., så hvorfor ikke også parcelhustilskud? Tilskuddet skal følge huset, og naturligvis skal det bereg-

nes på en sådan måde, at de fleste husejere ikke får nævneværdig ændring af deres økonomi, men hvordan, skal jeg ikke komme nærmere ind på her. Om de øvrige fradrag kan man stort set sige, at det ville være urimeligt at omdanne dem til tilskud! Hvorfor skal det offentlige støtte folks private gæld eller deres kontingenter? og m.h.t. befordring er det kun i specielle tilfælde rimeligt at give tilskud.

Men nok om skat. Et system, som det skitserede, ville have mange, mange fordele og kun få skavanker, men jeg skal undlade at remse dem op, da det næppe bliver indført i denne regerings tid - og heller ikke i den næstes.

7.1 Massehysteri

Det meste af det, man husker fra 80'erne, kan bedst karakteriseres ved ordet: Hysteri! Det er de forbistrede journalister, som får fat i noget, der egner sig, og så begynder de at himle op - i aviser og især TV. ("Er det ikke forfærdeligt!" o.s.v.). Man indkalder "experter", og er en af dem uheldigvis uenig med journalisten, så bliver interview'et hugget i stykker ved afbrydelser og dumme spørgsmål. Man bliver ved så længe, at brede lag har taget en hysterisk stilling til sagen, og derefter kører den videre af sig selv. Hysteri = uligevægtighed, og når stemningen først er pisket op, reagerer man uden hensyntagen til selv vægtige, saglige argumenter. Det værste er, at det gør politikerne også. De føler sig tvunget til at følge "folkets røst", vedtager uoverlagte beslutninger og udtaler sig så kategorisk, at det binder dem for al fremtid, hvis de ikke vil risikere at tabe ansigt. Der er mange eksempler, store og små, såsom: Asbest, atomenergi, giftige figurer, miljøet, Syd Afrika (S.A.) m.fl.

Det sidste er nok det værste. Jeg husker ikke hvordan og hvornår venstrefløjen + de amerikanske negre startede deres hetz mod de hvide i S.A., men overalt i den vestlige verden var der venstreorienterede journalister, der kunne se, at det var et ben med kød på. Herhjemme var det især TV, som tog sagen op. Igennem mere end 2 år bragte man et utal af korte eller længere udsendelser: 5 negre dræbt, biskop Tutu udtaler, Nelson Mandela syg i fængslet, strejke i diamantminerne, 6 negre dødsdømt for mord, Winnie Mandela siger, etc. etc. etc. Det havde ingenting med en alsidig udenrigspolitisk orientering at gøre, men den lille daglige dosis gjorde sin virkning: Uha da da, er det så galt; det må vi gøre noget ved, o.s.v., og så vedtager man sanktioner og bandlyser alle, der har noget med S.A. at gøre!

Vi må da være med til at sørge for, at de får demokrati dernede! Vorherre bevares! Demokrati i vestlig forstand findes ikke i Afrika!! Næsten alle stater på dette kontinent er marxistiske diktaturer, og et demokrati i S.A. ville være komplet instabilt.

Har man da helt glemt Rhodesia? Da englænderne slap tøjlerne dér, udbrød der omgående borgerkrig mellem de forskellige stammer, og det kostede 30.000 menneskeliv, inden Mugabe havde sikret sig magten og etableret sit diktatur. Det samme vil med 100%'s sikkerhed ske, hvis negrene får magten i S.A., blot vil tabstallene blive mange gange større.

Man må heller ikke glemme følgende kendsgerninger:

1. Boerne har været i S.A. i over 300 år (fra 1642).
2. De fleste af negrene er indvandret nordfra. Hvorfor? Fordi de ville få det væsentligt bedre i S.A., end de havde det dér, hvor de kom fra!
3. I S.A.'s store mineralforekomster findes en række sjældne metaller, som den vestlige industri ikke kan undvære. Vesten vil komme i et frygteligt dilemma, hvis ANC, som det begynder at se ud til, v.h.j.a. russiske våben erobrede magten dernede!!

Det er et mærkeligt fænomen, at hvide må gerne undertrykke andre hvide og sorte andre sorte, men hvide må ikke undertrykke sorte, hvorimod sorte gerne må undertrykke hvide (som f.eks. i Zimbabwe (Rhodesia))!

Massemediernes evne til at skabe massehysteri er uhyggelig, og i det spil opfører vore politikere sig som nikkedukker. Det gør de også - men på en helt anden måde - over for et andet af tidens problemer: Flygtningesagen, der burde hedde indvandrer-sagen, da det jo stort set drejer sig om en folkevandring fra mellemøsten + Sri Lanka og Pakistan.

I 1983 fik vi en helt tåbelig lov desangående - bl.a. takket være Bernhard Baunsgaard - og selvom den siden er blevet strammet, giver vi årligt asyl til mange tusinde, hvoraf kun en meget lille del er virkelige flygtninge. Befolkningen protesterer kraftigt og forlanger folkeafstemning derom, men politikerne (bortset fra fremskridtsfolkene!) nikker blot til hinanden og siger: "Nej, nej, ikke tale om. Alt er i skønneste orden ("Vi alene vide!")." Og så forsøger de at forklare os, at disse fremmede er så værdifulde for landet (Baunsgaard igen), og har oven i købet den frækhed, at sammenligne med de jøder, som indvandrede i forrige århundrede!! Man tror, at det beroliger os, at indvandrerne kun udgør en så og så lille %-del af befolkningen, men det minder tværtimod alt for meget om P. Hækkerups bortforklaring af de milliarder, han lånte. En parallel til eftertanke!

Og dermed er vi ovre i økonomien. Enhver af os skylder idag over 50.000 til udlandet. Hvordan får vi nogensinde betalt denne gæld?! Det kan vi simpelt hen ikke p.g.a. vort politiske system!!! Alle partierne er super-egoistiske og vil aldrig gå ind for noget, som kan bevirke, at de mister stemmer ved næste valg. (Landets ve og vel rager dem en bajer). Det værste i så henseende er socialdemokratiet (S), der ikke vil opgive en tøddel af det "velfærdssamfund", som de selv har skabt for lånte penge. Vi har i 15 år levet over evne, og levestandarden må og skal ned, men det kan kun ske på 2 måder:

1. Ved devaluering af kronen, men det vil Schlüter ikke, da det skaber inflation, som ikke er til glæde for nogen, eller
2. Ved intern devaluering! Dette har Schlüter omsider fået fat på, og det eneste mulige skridt henimod en bedring er, at han fremsætter lovforslag om, at alle lønninger skal sættes ned med f.eks. 10% - og han får det vedtaget! Men mon der er nogen som virkelig tror på, at det vil ske?

7.0 (fortsat)

I de sidste 2 år er familiens forhold ændret drastisk. Det begyndte med, at Lida mente, vi burde finde et mere handy hus at bo i, og da Ulla fandt et sådant i avisen, tog vi ud og så på det - og købte det!! Det var lidt af et mirakel at finde et hus, som med hensyn til indretning, størrelse og beliggenhed passede os så godt!

Det var omkring 1. maj 1987, og kort tid efter blev Lerbækvej 21 solgt (jeg havde da boet der i præcis 50 år!). Men så blev jeg alvorligt syg!! Det var en blodsygdom, og i næsten 2 måneder lå jeg på Århus Amtssygehus, hvor man heldigvis var specielt vidende om behandlingen af denne sygdom. Det var dog i en elendig forfatning, at jeg omsider kom hjem i vort nye hus, men ved Karens omhyggelige pleje kom jeg langsomt til kræfter igen.

Og så døde Karen pludselig!!! En morgenstund fandt jeg hende dybt bevidstløs (en svær hjerneblødning), og 3 dage senere døde hun uden at være kommet til bevidsthed igen. Denne mærkelige tilværelse, hvor man den ene dag er fuld af liv og den næste væk for bestandigt! Vi véd, at sådan er konditionerne, men vi tror alligevel ikke rigtigt på det, før det rammer en af vore nærmeste!

Her sad jeg så alene sammen med min hund, Alfred, og dermed har I baggrunden for, at disse erindringer overhovedet blev skrevet!